

Udskriftsdato: 20. december 2025

2017/1 BSF 137 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en certificeringsordning for tolke og et register over certificerede tolke

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning
om etablering af en certificeringsordning for tolke og et register over
certificerede tolke

Folketinget pålægger regeringen at etablere en certificeringsordning for tolke i hele den offentlige sektor, oprette et nationalt og offentligt tilgængeligt register over certificerede tolke, som alle kan benytte, og igangsætte en undersøgelse til brug som beslutningsgrundlag for oprettelse af en tolkeuddannelse.

Bemærkninger til forslaget

Forslagsstillerne finder den manglende kvalitet af tolke i Danmark kritisabel og særdeles bekymrende. Problemet med dårlig og mangelfuld tolkning i det offentlige udgør en trussel for såvel retssikkerheden som patientsikkerheden. På baggrund af den undersøgelse, som Rigsrevisionen selv har taget initiativ til i april 2017, vurderer Rigsrevisionen eksempelvis i sin beretning, »at Justitsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet og regionerne ikke i tilstrækkelig grad sikrer en tilfredsstillende brug af fremmedsprogstolke. Rigsrevisionen konstaterer, at udfordringerne med at sikre tolkeydelser af tilfredsstillende kvalitet gælder både på rets-, asyl- og sundhedsområdet, uanset om myndighedspersonerne booker og bruger tolke fra Rigspolitiets tolkeoversigt, fra tolkebureauer eller bruger selvstændige tolke.« (»Beretning om myndighedernes brug af tolkeydelser«, Rigsrevisionen, 2017/12).

Problemerne med tolkning i det offentlige har været en kendsgerning i årevis. Eksempelvis fremkom Translatørforeningens tolkeudvalg i 2015 med en rapport, der tegner et dystert billede af tolkesituationen i Danmark (»Tolkning i den offentlige sektor«, Translatørforeningens tolkeudvalg, 2015).

Tolkeudvalget anslår i sin rapport, at der i hele landet er ca. 7.000 tolke, der leverer tolkebistand til det offentlige, men at kun 200-300 kan dokumentere, at de rent faktisk har gennemført og bestået en uddannelse i tolkning. Tolkeudvalget anslår derudover, at ca. 85-90 pct. af tolkene i den offentlige sektor hverken har en tolke- og/eller sproguddannelse (Translatørforeningens tolkeudvalg 2015, side 18).

Endvidere rapporterede 92 pct. af de 64 respondenter i tolkeudvalgets rapport, som repræsenterede tolkebrugere i retsvæsenet, sundhedsvæsenet, på det sociale område og i asylsystemet, at de havde oplevet mangelfuld tolkning, og mere end halvdelen rapporterede om tolke, som manglede grundlæggende kompetencer i såvel dansk og tolkesproget som i tolkning (Translatørforeningens tolkeudvalg, 2015, side 53). Også på Indvandrermedicinsk Klinik på Odense Universitetshospital fandt man for nylig i et studie, at 41 pct. af de dansk-arabiske tolke var inkompetente (»Undersøgelse: Mange tolke kan ikke deres sprog ordentligt«, tv2fyn.dk, den 13. oktober 2017).

Problematikken gælder ikke mindst i retsvæsenet, hvor Institut for Menneskerettigheder i 2015 konkluderede, at det danske retsvæsen i et vist omfang anvender tolke, der hverken er uddannet i sprog eller tolkning, og at tolkene mangler sproglige kompetencer, tolkekompetencer og professionalisme. Det medfører, at der i forbindelse med tolkede straffesager kan være retssikkerhedsmæssige problemer, hvis omfang er ukendt (»Tolkning i retsvæsenet«, Institut for Menneskerettigheder, november 2015, side 68).

Idet tolkeudvalget ud fra et konservativt skøn estimerer, at det offentlige betaler omkring 300 mio. kr. årligt for tolkeydelser (Translatørforeningens tolkeudvalg 2015, side 18), og man alene i regionerne brugte 122 mio. kr. på tolke i 2015, er der tale om en væsentlig offentlig udgift, som der slet ikke bliver ført kontrol med eller stillet krav til kvaliteten af. På den baggrund finder forslagsstillerne, at der foruden de store sociale og retssikkerhedsmæssige gevinster er et klart økonomisk rationale i at sikre kontrol og kvalitet på dette område, så det offentlige ikke fortsætter med at poste hundredvis af millioner kroner i tolkebistand af tvivlsom, udokumenteret og retssikkerhedsmæssigt betænkelig kvalitet.

På trods af de tydelige tal, advarsler og opfordringer har man endnu ikke taget initiativ til en national indsats for at rette op på de alvorlige mangler – dette endda selv om der er masser af inspiration at hente eksempelvis fra Norge (Translatørforeningens tolkeudvalg, 2015, side 55). I stedet har regeringen og Dansk Folkeparti med finanslovsaftalen for 2018 valgt at oprette en certificeringsordning udelukkende gældende for sundhedsområdet, og som skal finansieres gennem brugerbetaling (»Aftale om finansloven for 2018«, Finansministeriet, december 2017). Endvidere har man hverken taget initiativ til et nationalt tolkeregister eller en tolkeuddannelse. Regeringen og Dansk Folkepartis aftale er i forslagsstillerens optik derfor utilstrækkelig og med et alt for snævert sigte, hvis man virkelig ønsker at komme problemet til livs.

I overensstemmelse med både Institut for Menneskerettigheders og Translatørforeningens tolkeudvalgs anbefalinger finder forslagsstillerne derimod, at det er nødvendigt at etablere en certificeringsordning for tolke, der arbejder i alle dele af den offentlige sektor, og oprette et nationalt og offentligt tilgængeligt tolkeregister. Samtidig skal der igangsættes en undersøgelse til brug som beslutningsgrundlag for oprettelsen af en tolkeuddannelse.

Certificeringsordningen for tolke skal sikre kontrol, kvalitet og gennemsigtighed i det offentliges brug af tolke. Ordningen skal indeholde en række minimumskrav til kompetencer og kan med fordel inspireres af den norske model, der inddeler certificeringen i fem niveauer. Certificeringerne kan således differentieres alt efter uddannelse, kompetence m.v., herunder tolkens kendskab til dansk, fremmedsproget og den anvendte fagterminologi, samt tolkens kendskab til tolkesituationen, tolkerollen, tolkestrategier og tolkeetikken.

Det nationale tolkeregister skal sikre, at alle myndigheder og borgere i Danmark har adgang til og mulighed for at finde kompetente tolke til deres tolkebehov.

Undersøgelsen om tolkeuddannelse skal bruges til at skabe et kvalificeret grundlag for en fremtidig beslutning om at oprette en tolkeuddannelse. Undersøgelsen skal bl.a. undersøge, hvor uddannelsen kan placeres, hvordan den bør indrettes, og hvad det vil koste at etablere og drive uddannelsen. Tolkeuddannelse vil sikre, at der ikke alene føres kontrol med kvaliteten blandt tolke, men at der også rent faktisk skabes mere kvalitet gennem konkret uddannelse i tolkning og tolkesprog. Det er nemlig ikke nok at kræve en vis kvalitetsstandard, det er også nødvendigt at sikre tilstedeværelsen af denne kvalitet, så det offentlige fremadrettet har reel adgang til kvalitetstolkning.

Skriftlig fremsættelse

Josephine Fock (ALT):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af certificeringsordning for tolke og register over certificerede tolke.

(Beslutningsforslag nr. B 137)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.